

Αρ. Φακ.: 05.27.06.40
Τηλ.: 22602171, 22602170
Τέλεφαξ: 22661313
E-mail: enquiries@cystat.mof.gov.cy

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
1444 Λευκωσία

ΓΙΑ ΕΠΙΣΗΜΗ ΧΡΗΣΗ			
Αύξων Αριθμός	Δραστηριότητα	Μέγεθος	Συντελεστής

ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ 2002-2004

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Σκοπός της έρευνας είναι η συλλογή πληροφοριών για τα νέα ή σημαντικά βελτιωμένα προϊόντα ή διαδικασίες και άλλες συναφείς δραστηριότητες (όπως την καινοτομία στον τομέα της οργάνωσης και της εμπορίας), καθώς επίσης και για τις επιπτώσεις και τα οφέλη τέτοιων δραστηριοτήτων στους τομείς της βιομηχανίας και των υπηρεσιών **κατά την τριετή περίοδο 2002-2004**.

Η έρευνα είναι πλήρως εναρμονισμένη με τους ορισμούς, τις έννοιες και τη μεθοδολογία που ακολουθείται από τη Στατιστική Υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Eurostat), στη βάση κοινού ερωτηματολογίου που χρησιμοποιείται σε όλες τις χώρες-μέλη, όπως προβλέπεται από τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1450/2004 της Επιτροπής για την εφαρμογή της Απόφασης αριθ. 1608/2003/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την παραγωγή και την ανάπτυξη κοινοτικών στατιστικών για την καινοτομία.

Η συλλογή των στοιχείων διεξάγεται με βάση τον περί Στατιστικής Νόμο, αρ. 15(I) του 2000. Άρνηση παροχής των πληροφοριών που ζητούνται ή παροχή ψευδών, ελλιπών ή ανακριβών στοιχείων υπόκειται στις συνέπειες του Νόμου.

Η Στατιστική Υπηρεσία υποχρεούται, σύμφωνα με τις πρόνοιες του περί Στατιστικής Νόμου, να τηρήσει τα στοιχεία που θα δηλώσετε ως **εμπιστευτικά**. Οι απαντήσεις σας θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά και μόνο για σκοπούς στατιστικής και κανένας δεν θα λάβει γνώση των ατομικών στοιχείων της επιχείρησής σας, ούτε δημόσια αρχή, ούτε ιδιώτης.

Καλείστε όπως απαντήσετε στις ερωτήσεις του ερωτηματολογίου με την όσο το δυνατό μεγαλύτερη ακρίβεια. Αν δεν γνωρίζετε τα ζητηθέντα στοιχεία με ακρίβεια, μπορείτε να δώσετε την καλύτερη δυνατή εκτίμησή σας.

Για να υπάρχει δυνατότητα σύγκρισης μεταξύ επιχειρήσεων με και χωρίς καινοτομικές δραστηριότητες, ζητείται από όλες τις επιχειρήσεις να απαντήσουν σε όλες τις ερωτήσεις, εκτός αν διευκρινίζεται διαφορετικά.

Επωνυμία της επιχείρησης: _____

Όνομα υπευθύνου συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου: _____

Θέση στην επιχείρηση: _____

Διεύθυνση: _____

Τηλ.: _____ Τέλεφαξ: _____ E-mail: _____

ΒΑΣΙΚΟΙ ΟΡΙΣΜΟΙ

Υπάρχουν τρία είδη καινοτομικών δραστηριοτήτων:

- **Τεχνολογική καινοτομία προϊόντων και διαδικασιών** - (τμήματα 2 έως 9)
  - **Οργανωτική καινοτομία**
  - **Καινοτομία εμπορίας**
- | (τμήμα 10)

Στο ερωτηματολόγιο θα ασχοληθούμε κυρίως με τις καινοτομικές δραστηριότητες του πρώτου είδους.

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ

Η **τεχνολογική καινοτομία προϊόντων και διαδικασιών (ΤΚΠΔ)** περιλαμβάνει υλοποιημένα τεχνολογικά νέα προϊόντα και διαδικασίες, καθώς και σημαντικές τεχνολογικές βελτιώσεις προϊόντων και διαδικασιών.

Μια ΤΚΠΔ θεωρείται υλοποιημένη εφόσον:

- Έχει γίνει εισαγωγή της στην αγορά (για καινοτομία προϊόντος)
- Χρησιμοποιείται στο πλαίσιο μιας διαδικασίας παραγωγής (για καινοτομία διαδικασίας)

Η **καινοτομία προϊόντων και διαδικασιών**, σ' αυτή την έρευνα, καθορίζεται από τα εξής σημεία:

(1) Καινοτομία προϊόντος (αγαθού ή υπηρεσίας) με τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- Η νέα τεχνολογία οδηγεί στην καλύτερη απόδοση του αγαθού ή της υπηρεσίας
- Επιτυγχάνεται μια διεύρυνση της αγοράς του αγαθού ή της υπηρεσίας

(2) Καινοτομία διαδικασίας:

- Η ίδια η **διαδικασία** με τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:
  - Αυτοματοποιείται ή αναβαθμίζεται σημαντικά
  - Επιτυγχάνεται μεγαλύτερη ευελιξία
  - Βελτιώνει την ποιότητα και την ασφάλεια
  - Προστατεύει το περιβάλλον
- **Εργασίες διεύθυνσης και ελέγχου που υποστηρίζουν τη διαδικασία αυτή** ώστε η νέα τεχνολογία να:
  - οδηγεί σε πιο αποδοτικές εργασίες και πιο αποτελεσματικό προγραμματισμό
  - επιτυγχάνει μεγαλύτερη ευελιξία στη διανομή
  - βελτιώνει τον έλεγχο των αποθεμάτων των προϊόντων

Σημείωση

Είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι **μια καινοτομία προϊόντος (αγαθού ή υπηρεσίας) για μια επιχείρηση, μπορεί να είναι καινοτομία διαδικασίας για μια άλλη και το αντίστροφο, στον ίδιο ή και σε διαφορετικό τομέα οικονομικής δραστηριότητας.**

Παραδείγματα τεχνολογικών καινοτομιών προϊόντων και διαδικασιών παρατίθενται στο Παράρτημα, στο τέλος του ερωτηματολογίου (σελίδες 13-15).

1. Γενικές πληροφορίες για την επιχείρηση

Διεύθυνση αλληλογραφίας: _____

Τηλέφωνο: _____ Τέλεφαξ: _____

Κύρια δραστηριότητα (προσδιορίστε πλήρως): _____

1.1 Ανήκει η επιχείρησή σας σε όμιλο επιχειρήσεων;

Ένας όμιλος αποτελείται από δύο ή περισσότερες νομικά καθορισμένες επιχειρήσεις υπό κοινή ιδιοκτησία. Κάθε επιχείρηση του ομίλου μπορεί να εξυπηρετεί διαφορετικές αγορές, π.χ. με εθνικές ή περιφερειακές θυγατρικές, ή να εξυπηρετεί διαφορετικές αγορές προϊόντων. Η έδρα του ομίλου αποτελεί επίσης μέρος ενός ομίλου επιχειρήσεων.

Ναι 1 → Σε ποια χώρα βρίσκεται η έδρα του ομίλου; _____

Όχι 0

Αν η επιχείρησή σας αποτελεί μέρος ομίλου επιχειρήσεων, παρακαλούμε να απαντήσετε όλες τις παρακάτω ερωτήσεις μόνο για την επιχείρησή σας που βρίσκεται στην Κύπρο.

Μην συμπεριλάβετε αποτελέσματα και θυγατρικές ή μητρικές επιχειρήσεις εκτός Κύπρου.

1.2 Σε ποιες γεωγραφικές αγορές πούλησε αγαθά ή υπηρεσίες η επιχείρησή σας κατά το χρονικό διάστημα 2002 έως 2004;

	Ναι	Όχι
- Τοπική/περιφερειακή (εντός των ορίων της επαρχίας σας)	1	0
- Εθνική (σ'ολόκληρη την Κύπρο)	1	0
- Άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ) ή χώρες υποψήφιες για προσχώρηση στην ΕΕ (*).....	1	0
- Όλες οι άλλες χώρες	1	0

(*) Περιλαμβάνονται οι χώρες: Αυστρία, Βέλγιο, Βουλγαρία, Γαλλία, Γερμανία, Δανία, Ελβετία, Ελλάδα, Εσθονία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιρλανδία, Ισλανδία, Ισπανία, Ιταλία, Κροατία, Λετονία, Λιθουανία, Λιχτενστάιν, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Νορβηγία, Ολλανδία, Ουγγαρία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβακία, Σλοβενία, Σουηδία, Τουρκία, Τσεχία και Φινλανδία.

2. Καινοτομία προϊόντος - Παραδείγματα καινοτομιών παρατίθενται στο Παράρτημα (σελ. 13-15)

Καινοτομία προϊόντος είναι η εισαγωγή στην αγορά ενός αγαθού ή μίας υπηρεσίας που είναι είτε **νέο** είτε **σημαντικά βελτιωμένο** προϊόν σε σχέση με τα βασικά του χαρακτηριστικά, τις τεχνικές προδιαγραφές, το ενσωματωμένο λογισμικό ή άλλα μη υλικά συστατικά, προτιθέμενες χρήσεις ή την φιλικότητα προς τον χρήστη.

Η καινοτομία πρέπει να **εφαρμόζεται για πρώτη φορά στην επιχείρησή σας, δεν είναι όμως απαραίτητο να είναι καινούργια για τον τομέα σας ή την αγορά**. Επιπλέον, δεν έχει σημασία αν η καινοτομία αναπτύχθηκε αρχικά από την επιχείρησή σας ή από άλλες επιχειρήσεις.

Οι μεταβολές καθαρά **αισθητικού χαρακτήρα** και η **απλή μεταπώληση** καινοτομιών που έχουν εξ' ολοκλήρου αναπτυχθεί από άλλες επιχειρήσεις **δεν πρέπει να περιλαμβάνονται**.

2.1 Κατά το τριετές διάστημα 2002 έως 2004, η επιχείρησή σας εισήγαγε:

	Ναι	Όχι
- Νέα ή σημαντικά βελτιωμένα αγαθά	1	0
- Νέες ή σημαντικά βελτιωμένες υπηρεσίες	1	0

Αν απαντήσετε όχι και στις δύο επιλογές, πηγαίνετε στο τμήμα 3

2.2 Ποιος ανέπτυξε αυτές τις καινοτομίες προϊόντος; (σημειώστε την καταλληλότερη επιλογή)

- Κυρίως η επιχείρησή σας ή ο όμιλος στον οποίο ανήκει.....	1
- Η επιχείρησή σας σε συνεργασία με άλλες επιχειρήσεις, πανεπιστήμια, ερευνητικά κέντρα.....	2
- Κυρίως άλλες επιχειρήσεις, πανεπιστήμια, ερευνητικά κέντρα.....	3

2.3 Ορισμένες από τις καινοτομίες προϊόντος κατά την τριετή περίοδο 2002-2004 ήταν νέες για την:

	Ναι	Όχι
- αγορά σας (εισήχθηκαν στην αγορά σας πριν από τους ανταγωνιστές σας, ενδεχομένως να ήταν διαθέσιμες σε άλλες αγορές).....	1	0
- επιχείρησή σας μόνο (ήταν ήδη διαθέσιμες στην αγορά σας από τους ανταγωνιστές σας).....	1	0

2.4 Παρακαλούμε υπολογίστε πώς κατανέμεται ο κύκλος εργασιών¹ σας το 2004 μεταξύ:

- Νέων ή σημαντικά βελτιωμένων προϊόντων (αγαθών ή υπηρεσιών) που εισήχθηκαν κατά την περίοδο 2002-2004 και ήταν νέες για την αγορά σας	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	%
- Νέων ή σημαντικά βελτιωμένων προϊόντων (αγαθών ή υπηρεσιών) που εισήχθηκαν κατά την περίοδο 2002-2004 και ήταν νέες για την επιχείρησή σας μόνο	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	%
- Μη τροποποιημένων ή μόνο οριακά τροποποιημένων προϊόντων (αγαθών ή υπηρεσιών) κατά την περίοδο 2002-2004 ²	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	%
Συνολικός κύκλος εργασιών το 2004	1	0	0	%

¹ Για χρηματοπιστωτικά ιδρύματα: Εισπρακτέοι τόκοι και παρόμοια έσοδα
Για ασφαλιστικές επιχειρήσεις: Εγγεγραμμένα μεκτά ασφάλιστρα

² Περιλαμβάνεται και η μεταπώληση νέων αγαθών ή υπηρεσιών που αγοράστηκαν από άλλες επιχειρήσεις.

3. Καινοτομία διαδικασίας - Παραδείγματα καινοτομιών παρατίθενται στο Παράρτημα (σελ. 13-15)

Καινοτομία διαδικασίας είναι η εφαρμογή μίας νέας ή σημαντικά βελτιωμένης διαδικασίας παραγωγής, μεθόδου διανομής ή διαδικασίας υποστήριξης για τα αγαθά ή τις υπηρεσίες σας.

Η καινοτομία πρέπει να είναι νέα για την επιχείρησή σας, δεν είναι όμως απαραίτητο να είναι νέα για τον τομέα σας ή την αγορά. Δεν έχει σημασία αν η καινοτομία αναπτύχθηκε αρχικά από την επιχείρησή σας ή από άλλες επιχειρήσεις. **Καθαρά οργανωτικές καινοτομίες δεν πρέπει να περιλαμβάνονται.**

3.1 Κατά την περίοδο 2002-2004, εισήγαγε η επιχείρησή σας νέες ή σημαντικά βελτιωμένες:

	Ναι	Όχι
- μεθόδους κατασκευής ή παραγωγής αγαθών ή υπηρεσιών.....	1	0
- πρακτικές υλικοτεχνικής υποστήριξης, μεθόδους παράδοσης ή μεθόδους διανομής για τις εισροές, τα αγαθά ή τις υπηρεσίες.....	1	0
- δραστηριότητες υποστήριξης για τις διαδικασίες σας, όπως συστήματα συντήρησης ή εφαρμογές αγορών, λογιστικής ή πληροφορικής	1	0

Αν απαντήσετε όχι και στις τρεις επιλογές, πηγαίνετε στο τμήμα 4

3.2 Ποιος ανέπτυξε αυτές τις καινοτομίες διαδικασίας; (σημειώστε την καταλληλότερη επιλογή)

- Κυρίως η επιχείρησή σας ή ο όμιλος στον οποίο ανήκει.....	1
- Η επιχείρησή σας σε συνεργασία με άλλες επιχειρήσεις, πανεπιστήμια, ερευνητικά κέντρα.....	2
- Κυρίως άλλες επιχειρήσεις, πανεπιστήμια, ερευνητικά κέντρα.....	3

4. Συνεχιζόμενες ή εγκαταλειφθείσες καινοτομικές δραστηριότητες

Στις καινοτομικές δραστηριότητες περιλαμβάνονται η αγορά μηχανημάτων, εξοπλισμού, λογισμικού και αδειών, καθώς επίσης τεχνολογικές εργασίες και εργασίες ανάπτυξης, η κατάρτιση, η προώθηση πωλήσεων και οι δραστηριότητες Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (ETA) όταν πραγματοποιούνται **συγκεκριμένα** για την ανάπτυξη ή/και την εφαρμογή μιας καινοτομίας προϊόντος ή διαδικασίας.

4.1 Υπήρξαν στην επιχείρησή σας καινοτομικές δραστηριότητες για την ανάπτυξη καινοτομίας προϊόντος ή διαδικασίας οι οποίες εγκαταλείφθηκαν στο διάστημα 2002 έως 2004 ή συνεχίζονταν ακόμη στο τέλος του 2004;

Ναι 1

Όχι 0

Αν στην επιχείρησή σας δεν υπήρχαν καινοτομίες προϊόντος ή διαδικασίας ή άλλες καινοτομικές δραστηριότητες στο διάστημα 2002 έως 2004 (δηλ. απαντήσατε Όχι σε όλες τις επιλογές των ερωτήσεων 2.1, 3.1 και 4.1), παρακαλούμε πηγαίνετε τώρα στην ερώτηση 8.2 (σελίδα 10).

Σε αντίθετη περίπτωση, συνεχίστε στην ερώτηση 5.1

5. Καινοτομικές δραστηριότητες και δαπάνες καινοτομίας

5.1 Κατά την περίοδο 2002-2004, επιδόθηκε η επιχείρησή σας στις ακόλουθες καινοτομικές δραστηριότητες;

		Ναι	Όχι
Ενδοεπιχειρησιακή Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη (ΕΤΑ)	Η δημιουργική εργασία στο εσωτερικό της επιχείρησή σας με σκοπό την αύξηση του αποθέματος γνώσης και την χρήση του αποθέματος αυτού στην επινόηση νέων και σημαντικά βελτιωμένων προϊόντων και διαδικασιών (συμπεριλαμβανομένης και της ανάπτυξης λογισμικού).	1	0
Αν ναι, πραγματοποίησε η επιχείρησή σας ΕΤΑ το 2002-2004:			
	- Συνεχώς	A	
	- Περιστασιακά	B	
Απόκτηση ΕΤΑ (εξωεπιχειρησιακή)	Οι ίδιες με τις παραπάνω δραστηριότητες, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν από άλλες επιχειρήσεις (περιλαμβανομένων άλλων εταιρειών του ομίλου σας) ή από δημόσιους ή ιδιωτικούς ερευνητικούς οργανισμούς και αγοράστηκαν από την επιχείρησή σας.	1	0
Αγορά μηχανημάτων, εξοπλισμού και λογισμικού	Αγορά προηγμένων μηχανημάτων, υλικού εξοπλισμού ή λογισμικού υπολογιστών για την παραγωγή νέων ή σημαντικά βελτιωμένων προϊόντων και διαδικασιών.	1	0
Απόκτηση άλλων εξωτερικών γνώσεων	Αγορά ή εκχώρηση χρήσης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και άλλων μη κατοχυρωμένων εφευρέσεων, τεχνογνωσίας, εμπορικών σημάτων και άλλων τύπων γνώσης από άλλες επιχειρήσεις ή οργανισμούς.	1	0
Κατάρτιση	Εσωτερική ή εξωτερική κατάρτιση του προσωπικού σας, ειδικά για την ανάπτυξη και/ή εισαγωγή νέων ή σημαντικά βελτιωμένων προϊόντων και διαδικασιών.	1	0
Εισαγωγή καινοτομιών στην αγορά	Δραστηριότητες για την εισαγωγή στην αγορά των νέων ή σημαντικά βελτιωμένων αγαθών ή υπηρεσιών σας, περιλαμβανομένης της έρευνας αγοράς και της εισαγωγικής διαφήμισης.	1	0
Άλλες προετοιμασίες	Διαδικασίες και τεχνικές προετοιμασίες για την εφαρμογή νέων ή σημαντικά βελτιωμένων προϊόντων και διαδικασιών που δεν περιλαμβάνονται αλλού.	1	0

5.2 Παρακαλούμε να μας δώσετε μια εκτίμηση του ύψους των δαπανών για κάθε μια από τις ακόλουθες τέσσερις καινοτομικές δραστηριότητες μόνο για το 2004.

(Συμπεριλαμβάνονται οι αμοιβές προσωπικού και οι συναφείς δαπάνες)

	Σε Λίρες Κύπρου					
Ενδοεπιχειρησιακή Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη (ΕΤΑ) (Περιλαμβάνονται οι κεφαλαιουχικές δαπάνες για κτίρια και εξοπλισμό για ΕΤΑ)						.000
Απόκτηση ΕΤΑ (εξωεπιχειρησιακή)						.000
Αγορά μηχανημάτων, εξοπλισμού και λογισμικού (Εξαιρούνται οι δαπάνες για εξοπλισμό για ΕΤΑ)						.000
Απόκτηση άλλων εξωτερικών γνώσεων						.000
Σύνολο των τεσσάρων κατηγοριών δαπανών καινοτομίας						.000

5.3 Κατά το διάστημα 2002-2004, έλαβε η επιχείρησή σας οικονομική υποστήριξη για τις καινοτομικές δραστηριότητές της από τα παρακάτω επίπεδα διακυβέρνησης;

Περιλαμβάνεται η οικονομική υποστήριξη μέσω φορολογικών κινήτρων ή εκπτώσεων, επιχορηγήσεων, επιδοτουμένων δανείων και εγγυήσεων δανείων.

Δεν περιλαμβάνονται οι ερευνητικές και άλλες καινοτομικές δραστηριότητες που πραγματοποιούνται αποκλειστικά για το δημόσιο τομέα βάσει σύμβασης.

	Ναι	Όχι
- Τοπικές ή περιφερειακές αρχές.....	1	0
- Κεντρική Κυβέρνηση (περιλαμβάνονται οι υπηρεσίες ή τα υπουργεία της κεντρικής κυβέρνησης π.χ. Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας, Ίδρυμα Ενέργειας, Ίδρυμα Τεχνολογίας)		
προσδιορίστε:.....	1	0
- Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ).....	1	0
<u>Αν ναι:</u>		
Συμμετείχε η επιχείρησή σας στο 5 ^ο (1998-2002) ή στο 6 ^ο (2003-2006)		
Πρόγραμμα Πλαίσιο της ΕΕ για Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη (ΕΤΑ) ...	1	0

6. Πηγές πληροφόρησης και συνεργασία για καινοτομικές δραστηριότητες

6.1 Κατά την περίοδο 2002 έως 2004, πόσο σημαντικές για τις καινοτομικές δραστηριότητες της επιχείρησής σας ήταν οι ακόλουθες πηγές πληροφοριών;

Παρακαλούμε να επισημάνετε τις πηγές πληροφόρησης που παρείχαν πληροφορίες για νέα σχέδια/έργα καινοτομίας ή συνέβαλαν στην ολοκλήρωση υπαρχόντων σχεδίων/έργων καινοτομίας.

	Πηγή πληροφόρησης	Βαθμός σημασίας (αν χρησιμοποιήθηκε)			Δεν χρησιμο- ποιήθηκε
		Υψηλός	Μέτριος	Χαμηλός	
Εσωτερική	Στο εσωτερικό της επιχείρησής σας ή του ομίλου επιχειρήσεων....	3	2	1	0
Πηγές της αγοράς	Προμηθευτές εξοπλισμού, υλικών, εξαρτημάτων ή λογισμικού.....	3	2	1	0
	Πελάτες.....	3	2	1	0
	Ανταγωνιστές ή άλλες επιχειρήσεις του κλάδου σας.....	3	2	1	0
	Σύμβουλοι, εμπειρογνώμονες, εμπορικά εργαστήρια ή ιδιωτικά ιδρύματα ΕΤΑ.....	3	2	1	0
Θεσμικές πηγές	Πανεπιστήμια ή άλλα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.....	3	2	1	0
	Κρατικά ή δημόσια ερευνητικά ιδρύματα.....	3	2	1	0
Άλλες πηγές	Συνέδρια, εμπορικές και άλλες εκθέσεις.....	3	2	1	0
	Επιστημονικά περιοδικά και επαγγελματικές/τεχνικές εκδόσεις....	3	2	1	0
	Επαγγελματικές και βιομηχανικές ενώσεις.....	3	2	1	0

6.2 Κατά την περίοδο 2002 έως 2004, συνεργάστηκε η επιχείρησή σας για οποιαδήποτε από τις καινοτομικές δραστηριότητές σας με άλλες επιχειρήσεις ή ιδρύματα;

Η συνεργασία για την καινοτομία είναι η **ενεργή συμμετοχή** σε καινοτομικές δραστηριότητες μαζί με άλλες επιχειρήσεις ή μη εμπορικά ιδρύματα. Δεν είναι απαραίτητο να έχουν εμπορικό όφελος και οι δύο εταίροι. Εξαιρείται η καθαρή ανάθεση εργασιών σε τρίτους χωρίς ενεργή συνεργασία.

Ναι 1

Όχι 0 → Πηγαίνετε στην ερώτηση 7.1

6.3 Παρακαλούμε σημειώστε τον τύπο του συνεργαζόμενου φορέα και την έδρα του

Μπορείτε να σημειώσετε περισσότερες από μία κατηγορίες.

Τύπος συνεργαζόμενου φορέα		Εθνικός	Λοιπή Ευρώπη (*)	Ηνωμένες Πολιτείες	Άλλες Χώρες
A	Άλλες επιχειρήσεις του ομίλου επιχειρήσεών σας	1	1	1	1
B	Προμηθευτές εξοπλισμού, υλικών, εξαρτημάτων ή λογισμικού	1	1	1	1
C	Πελάτες	1	1	1	1
D	Ανταγωνιστές ή άλλες επιχειρήσεις του κλάδου σας	1	1	1	1
E	Σύμβουλοι, εμπειρογνώμονες, εμπορικά εργαστήρια ή ιδιωτικά ιδρύματα ΕΤΑ	1	1	1	1
F	Πανεπιστήμια ή άλλα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης	1	1	1	1
G	Κρατικά ή δημόσια ερευνητικά ιδρύματα	1	1	1	1

(*) Περιλαμβάνονται οι χώρες: Αυστρία, Βέλγιο, Βουλγαρία, Γαλλία, Γερμανία, Δανία, Ελβετία, Ελλάδα, Εσθονία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιρλανδία, Ισλανδία, Ισπανία, Ιταλία, Κροατία, Λετονία, Λιθουανία, Λιχτενστάιν, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Νορβηγία, Ολλανδία, Ουγγαρία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβακία, Σλοβενία, Σουηδία, Τουρκία, Τσεχία και Φινλανδία.

6.4 Ποιον τύπο εταίρου συνεργασίας θεωρείτε πιο πολύτιμο για τις καινοτομικές δραστηριότητες της επιχείρησής σας;

Σημειώστε το αντίστοιχο γράμμα: _____

7. Επιπτώσεις της καινοτομίας

7.1 Πόσο σημαντικές για την επιχείρησή σας ήταν κάθε μία από τις ακόλουθες επιπτώσεις των καινοτομιών προϊόντος (αγαθού ή υπηρεσίας) και διαδικασίας που εφαρμόσατε κατά την τριετή περίοδο 2002 έως 2004;

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ		Βαθμός επίδρασης			
		Υψηλός	Μέτριος	Χαμηλός	Ασχετος
Σχετικές με τα προϊόντα	Αύξηση του φάσματος αγαθών ή υπηρεσιών.....	3	2	1	0
	Είσοδος σε νέες αγορές ή αύξηση του μεριδίου αγοράς.....	3	2	1	0
	Βελτίωση της ποιότητας των αγαθών ή υπηρεσιών.....	3	2	1	0
Σχετικές με τις διαδικασίες	Βελτίωση της ευελιξίας της παραγωγής ή της παροχής υπηρεσιών..	3	2	1	0
	Αύξηση της ικανότητας παραγωγής ή παροχής υπηρεσιών.....	3	2	1	0
	Μείωση του εργατικού κόστους ανά παραγόμενη μονάδα.....	3	2	1	0
	Μείωση του κόστους υλικών και ενέργειας ανά παραγόμενη μονάδα	3	2	1	0
Άλλες επιπτώσεις	Μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ή βελτίωση της υγείας και της ασφάλειας.....	3	2	1	0
	Συμμόρφωση με κανονισμούς ή απαιτήσεις.....	3	2	1	0

8. Παράγοντες που παρεμποδίζουν τις καινοτομικές δραστηριότητες

8.1 Κατά την περίοδο 2002-2004, ορισμένες από τις καινοτομικές δραστηριότητες ή σχέδιά σας:

	Ναι	Όχι
- Εγκαταλείφθηκαν στο στάδιο του σχεδιασμού.....	1	0
- Εγκαταλείφθηκαν μετά την έναρξη της δραστηριότητας ή του σχεδίου.....	1	0
- Καθυστέρησαν σοβαρά.....	1	0

ΝΑ ΑΠΑΝΤΗΘΕΙ ΑΠΟ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

8.2 Κατά την τριετή περίοδο 2002 έως 2004, πόσο σημαντικοί ήταν οι ακόλουθοι παράγοντες για την παρεμπόδιση των δραστηριοτήτων ή των σχεδίων καινοτομίας σας ή πόσο επηρέασαν μια απόφαση για τη μη εφαρμογή καινοτομίας;

	Βαθμός σημασίας			Μη ύπαρξη του παράγοντα	
	Υψηλός	Μέτριος	Χαμηλός		
Παράγοντες κόστους	Έλλειψη χρηματοδότησης στο εσωτερικό της επιχείρησης ή του ομίλου σας.....	3	2	1	0
	Έλλειψη χρηματοδότησης από πηγές εξωτερικές της επιχείρησης.....	3	2	1	0
	Πολύ υψηλό κόστος καινοτομίας.....	3	2	1	0
Παράγοντες σχετικοί με τις γνώσεις	Έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού.....	3	2	1	0
	Έλλειψη πληροφόρησης για την τεχνολογία.....	3	2	1	0
	Έλλειψη πληροφόρησης για τις αγορές.....	3	2	1	0
	Δυσκολία εξεύρεσης εταίρων συνεργασίας για την καινοτομία.....	3	2	1	0
Παράγοντες σχετικοί με την αγορά	Άλλες επιχειρήσεις δεσπόζουν στην αγορά.....	3	2	1	0
	Αβεβαιότητα της ζήτησης για τα καινοτόμα αγαθά ή υπηρεσίες.....	3	2	1	0
Λόγοι αποφυγής της καινοτομίας	Δεν υπάρχει ανάγκη λόγω παλαιότερων καινοτομιών....	3	2	1	0
	Δεν υπάρχει ανάγκη λόγω έλλειψης ζήτησης για καινοτομίες.....	3	2	1	0

9. Δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας

9.1 Κατά την τριετή περίοδο 2002 έως 2004, μήπως η επιχείρησή σας:

	Ναι	Όχι
- Υπέβαλε αίτηση για δίπλωμα ευρεσιτεχνίας.....	1	0
- Καταχώρησε βιομηχανικό σχέδιο (industrial design).....	1	0
- Καταχώρησε εμπορικό σήμα (trademark).....	1	0
- Ζήτησε κατοχύρωση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας (copyright).....	1	0

10. Καινοτομίες οργάνωσης και εμπορίας

Οργανωτική καινοτομία είναι η εφαρμογή νέων μεθόδων, ή σημαντικών μεταβολών των μεθόδων, όσον αφορά τη δομή ή τη διοίκηση της επιχείρησης, που αποσκοπούν στη βελτίωση της χρήσης των γνώσεων στην επιχείρησή σας, της ποιότητας των αγαθών και των υπηρεσιών σας ή της αποτελεσματικότητας των ροών εργασίας.

Καινοτομία εμπορίας είναι η εφαρμογή νέων ή σημαντικά βελτιωμένων σχεδίων ή μεθόδων πώλησης που αποσκοπούν στην αύξηση της ελκυστικότητας των αγαθών και των υπηρεσιών σας ή στην είσοδο σε νέες αγορές.

10.1 Κατά την τριετή περίοδο 2002 έως 2004, η επιχείρησή σας εφάρμοσε:

	Ναι	Όχι	
Οργανωτικές καινοτομίες	- Προηγμένες τεχνικές διαχείρισης (management) Νέα ή σημαντικά βελτιωμένα συστήματα διαχείρισης γνώσεων για να βελτιωθεί η χρήση ή η ανταλλαγή πληροφοριών, γνώσεων και δεξιοτήτων εντός της επιχείρησής σας.....		
	1	0	
	- Νέες ή σημαντικά τροποποιημένες οργανωτικές δομές Σημαντικές μεταβολές στην οργάνωση της εργασίας εντός της επιχείρησής σας, όπως μεταβολές στη διοικητική δομή ή ενοποίηση διαφορετικών τμημάτων ή δραστηριοτήτων.....		
	1	0	
Καινοτομίες εμπορίας	- Νέες ή σημαντικά τροποποιημένες επιχειρησιακές στρατηγικές Νέες ή σημαντικές μεταβολές στις σχέσεις σας με άλλες εταιρείες ή δημόσιους οργανισμούς, με μέσα όπως οι συμμαχίες, οι εταιρικές σχέσεις, η εξωτερική ανάθεση ή η υπεργολαβία.....		
	1	0	
	- Σημαντικές μεταβολές στο σχέδιο ή τη συσκευασία ενός αγαθού ή μιας υπηρεσίας (εξαιρούνται οι συνήθεις/εποχικές μεταβολές όπως οι μεταβολές της μόδας στα ενδύματα).....		
	1	0	
- Σημαντική μεταβολή των στρατηγικών marketing της επιχείρησης Νέες ή σημαντικά τροποποιημένες μέθοδοι πωλήσεων ή διανομής, όπως οι πωλήσεις μέσω διαδικτύου, η δικαιόχρηση (franchising), οι απευθείας πωλήσεις ή οι άδειες διανομής.....		1	0

10.2 Αν η επιχείρησή σας εφάρμοσε μια οργανωτική καινοτομία κατά την τριετή περίοδο 2002 έως 2004, πόσο σημαντικές ήταν κάθε μια από τις παρακάτω επιδράσεις;

	Βαθμός επίδρασης			
	Υψηλός	Μέτριος	Χαμηλός	Άσχετος
- Μείωση του χρόνου ανταπόκρισης στις ανάγκες των πελατών ή των προμηθευτών.....	3	2	1	0
- Βελτίωση της ποιότητας των αγαθών ή των υπηρεσιών σας.....	3	2	1	0
- Μείωση του κόστους ανά παραγόμενη μονάδα.....	3	2	1	0
- Βελτίωση της ικανοποίησης των μισθωτών και/ή μείωση του ρυθμού εναλλαγής προσωπικού	3	2	1	0

11 Βασικά οικονομικά στοιχεία της επιχείρησής σας

11.1 Ποιος ήταν ο συνολικός κύκλος εργασιών³ της επιχείρησής σας το 2002 και το 2004;

Ο κύκλος εργασιών ορίζεται ως οι αγοραίες πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών.
Περιλαμβάνονται όλοι οι φόροι εκτός του ΦΠΑ.

Σε Λίρες Κύπρου »»

2002						

 .000

2004						

 .000

11.2 Ποιος ήταν ο συνολικός αριθμός απασχολουμένων⁴ στην επιχείρησή σας το 2002 και το 2004;

2002			

2004			

³ Για χρηματοπιστωτικά ιδρύματα: Εισπρακτέοι τόκοι και παρόμοια έσοδα
Για ασφαλιστικές επιχειρήσεις: Εγγεγραμμένα μεκτά ασφάλιστρα

⁴ Ετήσιος μέσος όρος. Αν αυτός δεν είναι διαθέσιμος, μπορεί να χρησιμοποιηθεί ο αριθμός απασχολουμένων στο τέλος του έτους.

ΤΙ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

Στη συνέχεια παρατίθενται μερικά παραδείγματα καινοτομιών (προϊόντος ή διαδικασίας) ανά τομέα. Να σημειωθεί ότι ο κατάλογος είναι ενδεικτικός και κατ'ουδένα λόγο δεν εξαντλεί όλες τις περιπτώσεις.

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Καινοτομία προϊόντος

- Προϊόντα βιοτεχνολογίας
- Εισαγωγή ηλεκτρονικής κάρτας
- Εισαγωγή της τηλεμετρίας ή των συστημάτων ελέγχου και ασφάλειας (ABS, ESP) στα αυτοκίνητα
- Εξ'αποστάσεως συντήρηση
- Προϊόντα για την παροχή προστασίας από διάφορα είδη ακτινοβολίας (π.χ. φίλτρα σε κινητά τηλέφωνα)

Καινοτομία διαδικασίας

- Μέθοδος μέτρησης των καυσαερίων με αισθητήρες
- Μέθοδος ελέγχου ποιότητας των προϊόντων με αισθητήρες
- Συστήματα που μετρούν και ελέγχουν τα αποθέματα των προϊόντων
- Νέες μέθοδοι στην παρασκευή χημικών και άλλων προϊόντων με διαφορετικές πρώτες ύλες
- Ηλεκτρονική εμπορική ανταλλαγή προϊόντων (εισπράξεις και πληρωμές με ηλεκτρονικό τρόπο)
- Εισαγωγή μεθόδων που στηρίζονται στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές για την ανάπτυξη της παραγωγής (π.χ. αυτοματοποιημένη γραμμή παραγωγής)
- Εισαγωγή προγραμμάτων προσομοίωσης για τον έλεγχο και τη βελτιστοποίηση των τελικών ή και των ενδιάμεσων μεθόδων της παραγωγής και των προϊόντων
- Χρησιμοποίηση του ηλεκτρονικού εμπορίου και διαδικασιών βασισμένων στο διαδίκτυο

ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

Καινοτομία προϊόντος

- Εισαγωγή οικολογικών προϊόντων στη σειρά των αγαθών
- Νέα είδη υπηρεσιών πιστοποίησης
- Εισαγωγή επιπρόσθετων υπηρεσιών: συνδυασμένες υπηρεσίες (π.χ. τεχνικές και συμβουλευτικές υπηρεσίες, εξέταση και πιστοποίηση υπηρεσιών)
- Παραγγελία στο σημείο της πώλησης
- Συντήρηση εξ αποστάσεως
- Πώληση μέσω διαδικτύου
- Ηλεκτρονική εμπορική ανταλλαγή προϊόντων (εισπράξεις και πληρωμές με ηλεκτρονικό τρόπο)
- Πώληση απευθείας στον πελάτη

Καινοτομία διαδικασίας

- Μέθοδοι εντοπισμού και ελέγχου των φορτίων
- Ανάπτυξη και εισαγωγή ψηφιακών καναλιών διανομής
- Φορητός υπολογιστής για πωλητές για άμεση υποστήριξη
- Ηλεκτρονική εμπορική ανταλλαγή προϊόντων (π.χ. εισπράξεις και πληρωμές με ηλεκτρονικό τρόπο)
- Ψηφιακός προσδιορισμός προϊόντων με ετικέτα π.χ. ψηφιακή σάρωση ραβδωτών κωδικών (barcodes)
- Αναδόμηση/αναδιοργάνωση του τμήματος πώλησης, αν επιτρέπει ευκολότερη αγορά για τους πελάτες
- Αποδείξεις ηλεκτρονικού υπολογιστή που περιέχουν περισσότερες πληροφορίες για το λογαριασμό
- Ηλεκτρονικοί κατάλογοι (π.χ. σε οπτικούς δίσκους)

- Τηλεφωνικά κέντρα εξυπηρέτησης
- Συνεργείο επισκευών της ίδιας της επιχείρησης
- Εκπαίδευση εξειδικευμένου προσωπικού για την προσφορά συμβουλευτικών υπηρεσιών σε πελάτες
- Νέα συστήματα πληροφορικής για διανομή
- Νέα συστήματα επεξεργασίας δεδομένων
- Εισαγωγή καναλιών άμεσης επανατροφοδότησης μεταξύ πελάτη-παραγωγού
- Κέντρα εξυπηρέτησης πελατών για συντονισμό όλων των απαιτήσεων των πελατών

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Καινοτομία προϊόντος

- Νέες ή σημαντικά βελτιωμένες ασφαλιστικές υπηρεσίες: εισαγωγή ασφαλιστικών υπηρεσιών με υπομονάδες, νέες ασφάλειες επαγγελματικής ανικανότητας, κ.ά.
- Εισαγωγή μετοχών και χρεογράφων που βασίζονται στα περιουσιακά στοιχεία της εταιρείας
- Εισαγωγή κεντρικών καρτών για άμεση αποσαφήνιση με νοσοκομεία

Καινοτομία διαδικασίας

- Τραπεζικές υπηρεσίες μέσω του τηλεφώνου ή του διαδικτύου (e-bank)
- Υιοθέτηση “έξυπνων καρτών” και πλαστικών καρτών πολλαπλών χρήσεων
- Εργαλεία ελέγχου τηλεφωνικών συσκευών
- Νέο ή σημαντικά βελτιωμένο λογισμικό ή δίκτυο ηλεκτρονικών υπολογιστών
- Εφαρμογή νέων μεθόδων για μείωση του οικονομικού κινδύνου
- Οπτικο-ηλεκτρονική αρχειοθέτηση εγγράφων
- Γραφείο “χωρίς χαρτιά”, όπου όλα τα έγγραφα ψηφιοποιούνται με χρήση σαρωτών σε υπολογιστές
- Βελτιωμένα συστήματα για τα ασφάλιστρα
- Έγγραφο ασφάλισης στο σημείο της πώλησης
- Εισαγωγή νέων μεθόδων κατάταξης ή βαθμολόγησης

ΆΛΛΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Καινοτομία προϊόντος

- Αγορά εισιτηρίου με μετρητά ή πιστωτική κάρτα από μηχανήμα
- Τρόπος πληρωμής (μετρητά ή κάρτα) και απόδειξη όπου αναγράφονται τα ποσά και σε Ευρώ (€)
- Εξ' αποστάσεως συντήρηση λογισμικού και παροχή συμβουλών
- Δημιουργία ευέλικτου και φιλικού προς τον χρήστη λογισμικού
- Παροχή νέων εφαρμογών και προγραμμάτων πολυμέσων
- Νέες υπηρεσίες λογιστηρίου και λογιστικά πακέτα σε ηλεκτρονικό υπολογιστή

Καινοτομία διαδικασίας

- Ηλεκτρονική ανταλλαγή δεδομένων
- Ανάπτυξη εφαρμογών λογισμικού από σχεδίαση με ηλεκτρονικό υπολογιστή (CAD)
- Υιοθέτηση λογισμικού με πολυμέσα (π.χ. για την εκπαίδευση υποκαθιστώντας το διδάσκαλο)
- Ηλεκτρονική τράπεζα και ηλεκτρονικές τραπεζικές εργασίες (e-bank)
- Βελτίωση των δικτύων ηλεκτρονικών υπολογιστών και συστήματα για τον έλεγχο τους
- Εφαρμογή θερμογραφικών τεχνικών στην αποτίμηση τεχνικών συστημάτων
- Εντοπισμός μέσω διαδικτύου και δορυφορικά συστήματα πλοήγησης (GPS)
- Υιοθέτηση ψηφιακών συστημάτων μετάδοσης

ΤΙ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

Είναι σημαντικό να γίνει διάκριση μεταξύ της τεχνολογικής καινοτομίας προϊόντων και διαδικασιών και των άλλων δύο ειδών καινοτομίας (οργάνωσης και εμπορίας).

Οι υπηρεσίες βασισμένες στο διαδίκτυο είναι όχι μόνο τεχνολογική καινοτομία, αλλά και καινοτομία εμπορίας. Η δημιουργία όμως μιας απλής ιστοσελίδας με πληροφορίες, χωρίς on-line υπηρεσίες, είναι μόνο καινοτομία εμπορίας.

Τα πιστοποιητικά ISO είναι τεχνολογική καινοτομία μόνο όταν συνδέονται άμεσα με την εισαγωγή νέων ή σημαντικά βελτιωμένων διαδικασιών.

Οι οργανωτικές καινοτομίες θεωρούνται τεχνολογικές μόνο στην περίπτωση που επιφέρουν μετρήσιμες αλλαγές στην απόδοση, για παράδειγμα αύξηση στην παραγωγικότητα ή στις πωλήσεις.

Η εξ' ολοκλήρου αναδιοργάνωση μιας επιχείρησης αποτελεί "Οργανωτική καινοτομία", η αναδιοργάνωση όμως μόνο της παραγωγής της (π.χ. η υιοθέτηση συστημάτων άμεσης απόκρισης), είναι καινοτομία διαδικασίας, εφόσον επηρεάζει άμεσα την παραγωγή προϊόντων για την αγορά.

Ένα σημαντικό κριτήριο για όλα τα είδη καινοτομίας είναι ότι πρέπει να περιέχουν μία σημαντική αλλαγή στα υπάρχοντα προϊόντα (αγαθά ή υπηρεσίες), τις διαδικασίες, τις μεθόδους εμπορίας ή τις οργανωτικές δομές και πρακτικές της επιχείρησης.

Δεν είναι λοιπόν καινοτομία αλλαγές οι οποίες:

(1) έχουν μικρή σημασία ή εμβέλεια ή δεν επιφέρουν ικανό βαθμό νεωτερισμού στην επιχείρηση.

- διακοπή χρήσης μίας διαδικασίας, μεθόδου εμπορίας ή εμπορικής εκμετάλλευσης ενός προϊόντος
- αλλαγές προερχόμενες αποκλειστικά από μεταβολές των τιμών των παραγωγικών συντελεστών
- απλή αντικατάσταση ή αναβάθμιση ενός προϊόντος ή διαδικασίας
- παραγωγή επί παραγγελία
- εποχιακές και άλλες κυκλικές μεταβολές

(2) επιφέρουν "άλλες δημιουργικές βελτιώσεις", όπου ο νεωτερισμός δεν αφορά τη χρήση ή τα αντικειμενικά χαρακτηριστικά απόδοσης των προϊόντων, ούτε τον τρόπο παραγωγής ή και διανομής τους, αλλά την αισθητική ή άλλες υποκειμενικές ιδιότητες.

- αλλαγές που εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό στη μόδα
- γενικά αλλαγές αισθητικής φύσεως

